

der vides at være stærkt interesseret i emnet — navnlig problemet om ringgrøfterne.

Fundet er naturligvis tilgået Esbjerg Museum⁸⁾, og er udstillet der, ligesom fotografier og tegninger vil tilgå dets arkiv, når bearbejdelsen er afsluttet.

N. Thomsen.

1) Johannes Brøndsted: Danmarks Oldtid. Kort. Forklarende tekst s. 5. 2) Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie 1898: Sophus Müller: De jyske Enkeltgrave fra Stenalderen. — 3) Aarbøger 1944: P. V. Glob: Studier over den jyske Enkeltgravskultur. 4) »Kuml« 1952: Harald Andersen: Fra tomten af en sløjfet høj. — 5) Aarbøger 1944, s. 143. 6) do., side 173. 7) do., side 170. 8) Esbjerg Museums oldsagssamling nr. 375—80.

Årer og både

I året 1900 fandtes ved tørvegravning i J. Johnsens mose, *Strellev ved Ølgod sogneskel*, tre med vidjer sammenbundne planker liggende på mosebunden. Plankerne var ret solidt sammenbundne ved begge ender, men med kun enkelte vidjer på midten. Ved plankerne fandtes en kort enkeltåre samt resterne af en dobbeltåre. Plankerne var forarbejdet på sider og overflade, den ene delvis knækket og noget medtaget, de andre hårde og stærke. Fundet blev meddelt præsten i Ølgod, men jeg tror ikke, der kom museumsfolk og så på det. Til sidst endte de to planker som gangbrædt over en grøft; efter grøftens bredde, har jeg siden målt dem til at være 3,25 m.

I 1927 fandtes ved bækregulering ligeledes tre stammer, noget opløste, liggende ved siden af hverandre i engen mellem *Urup* og *Ølgod*, længden knap 2½ til 3 m; over stammerne la en enkeltåre. Disse stammer syntes også at være sammenbundne, dog

Aadum båden.

ikke med vidjer, men med lyng eller revlingsimer. Der fandtes i den ene stamme en indskæring, der syntes at tjene til at holde bindingen på plads. Denne binding var meget medtaget, men dog tydelig nok. Jeg opbevarede en del af fibrene i tørvejord, og da konservator Rosenberg i 1929 kom hertil, besøgte han fundet og konstaterede årens ægthed; han mente også, at fibrene kunne være af lyng. Noget materiale blev medtaget til undersøgelse, men jeg hørte ikke fra det siden.

Et årstid efter fandtes en udhulet træstamme, 6 m

lang, 18 cm bred, med en del andet træværk af birk 2 km syd for *Aadum*; 170 cm fra stammen lå en velbevaret tobladet åre, som jeg endnu har i min samling.

Nu er det jo påfaldende med de mange årefund, men intet fund af både. Dermed er dog ikke sagt, at der ikke på disse egne kan findes både. For knap 30

Skovlund båden.

år siden fandtes i Breum Jakobsens mose i *Skovlund*, *Ansager sogn*, en stamme, der syntes at have været anvendt som båd. Efter optagningen skulle den have været savet i stykker, men da værktøjet ikke ville bide på det hårde træ, blev den slæbt op i en stor grøft på marken og dækket til. Der lå den så i 25 år, indtil gdr. P. Helt gjorde mig opmærksom på den. Ved ejerens hjælp blev den udgravet, og den havde selvfølgelig lidt en del ved at ligge i en markgrøft. Størrelsen var $2,43 \times 0,97$ m og 47 cm dyb. Kanten var sammenbrudt, men dog ikke værre end dybden så nogenlunde kunne afgøres. Muligvis har den

været brugt som »slæbebåd«, da den ene ende var udhugget i et næb, hvorpå der kunne være fastgjort et reb eller noget til at trække i. Om den nogensinde har været i stand til at bære en mand, skal jeg ikke kunne afgøre, men den kunne nok rumme en del, når den var på slæb.

Da der ikke var iagttaget nogen åre, blev fundet ikke indberettet, da jeg havde erfaring for, at »bådfund« var noget, som Nationalmuseet stillede sig skeptisk overfor — og vel med god grund.

Sagen er vel den, at Vestjylland med sin noget karrige jord ikke har ejet træstammer, der var svære nok til at udhules som både, så de kunne bære vægten af voksne mennesker. I Stedet for både har man så benyttet flåder af sammenbundne stammer, som man har staget eller padlet frem.

H. Øllgaard.

Sankt Stefan og hestene

I Riberhus amts contributionsregnskab for 1683 findes blandt bilagene et regnskab fra grovsmed Niels Hansen i Varde. Det lyder således:

»Fortegnelse på, hvis beslag og kur jeg underskrevne haver gjort ved Hans Kongelige Mayestæts artigleri hester her omkring ved Varde under fuhrer Anders Jensen bestående, og mig af staldmesteren Lauritz Nielsen er lofvet min betaling, som følger:

Anno 1683 den 15. november haver jeg beslagen og underlagt 30 nye skou af mit eget jern, for stykket 12 skilling, er 3 rdl. 4 mark 8 skilling. Samme